

Anmälade företag

NEP Sweden AB, 556403-5706, Ranhammarsvägen 12-14, 168 67 Bromma

Ombud: advokaten AA och biträdande juristen BB

Förvävsobjekt

HDR Sweden AB, 556722-6922, Hangövägen 18, 115 41 Stockholm

Ombud: advokaterna CC och DD

Saken

Anmälan enligt 4 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) om företagskoncentration; tekniska produktionstjänster och uthyrning av tv-studior

Beslut

Konkurrensverket lämnar NEP Sweden AB:s förvärv av ensam kontroll över HDR Sweden AB utan åtgärd.

Den anmälda företagskoncentrationen

1. Den 25 juni 2019 anmälde NEP Sweden AB ("NEP") enligt 4 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579), KL, förvärv av ensam kontroll över HDR Sweden AB ("HDR") inklusive dotterbolag. Enligt aktieöverlåtelseavtal förvärvar NEP samtliga aktier i HDR från säljaren HD2 Holding AB. HDR och NEP benämns i det följande gemensamt som "Parterna".
2. Den 30 juli 2019 beslutade Konkurrensverket att genomföra en särskild undersökning av företagskoncentrationen enligt 4 kap. 11 § KL. Skälet var att Konkurrensverket, mot bakgrund av de uppgifter som framkommit under den inledande fasen av utredningen, inte kunde utesluta att koncentrationen var ägnad att påtagligt hämma en effektiv konkurrens.

Behörighet att pröva företagskoncentrationen

3. I enlighet med aktieägaravtal som ingåtts mellan NEP och säljaren HD2 Holding AB, förvärvar NEP samtliga aktier i, och därmed ensam kontroll över, HDR. Transaktionen medför en varaktig förändring av kontroll över HDR. Den anmälda transaktionen utgör därmed en företagskoncentration enligt 1 kap. 9 § KL.
4. De berörda företagens sammanlagda omsättning översteg under föregående räkenskapsår en miljard kronor i Sverige. Vart och ett av företagen hade samma år en omsättning som översteg 200 miljoner kronor i Sverige. Företagskoncentrationen är därmed anmälningspliktig enligt 4 kap. 6 § KL och Konkurrensverket är behörigt att pröva koncentrationen.

Berörda företag

NEP Sweden AB

5. NEP tillhandahåller tekniska tjänster för tv-produktioner. Erbjudandet består av uthyrning av utrustning, förmedling av frilansande personal samt tillhandahållande av tv-studior för tv-produktioner. NEP:s kunder återfinns både i och utanför Sverige. Kunderna består främst av programbolag, produktionsbolag och rättighetsinnehavare.
6. NEP ingår i företagsgruppen NEP Group Inc. ("NEP Group") som huvudsakligen tillhandahåller produktionstjänster avseende tv-sändningar från större evenemang såsom galor, konserter, sportevenemang etcetera. NEP Groups europeiska verksamhet är baserad i Belgien, Danmark, Finland, Irland, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Tyskland, Schweiz och Sverige. NEP Group kontrolleras ytterst av det amerikanska investmentbolaget Carlyle.

HDR Sweden AB

7. HDR erbjuder tekniska produktionstjänster för tv-produktioner som genomförs antingen vid ett sport- eller nöjesevenemang eller i studiomiljö. Företagets erbjudande består av uthyrning av utrustning, förmedling av frilansande personal och tillhandahållande av tv-studior för tv-produktioner. HDR:s kunder består huvudsakligen av programbolag, produktionsbolag och rättighetsinnehavare. Kunderna till HDR finns främst i, men även utanför, Sverige.
8. HDR är moderbolag i HDR-koncernen som ytterst kontrolleras av det svenska investmentbolaget Neqst Investment AB. HDR är etablerat i Sverige, samt genom dotterbolag i Danmark, Finland och Norge.

Konkurrensverkets utredning

9. Det föreligger horisontella samband mellan Parternas verksamheter då både NEP och HDR tillhandahåller tekniska produktionstjänster för vad som benämns Outside Broadcasting ("OB"), det vill säga tv-produktioner som sker utanför en studiomiljö, samt hyr ut tv-studior för tv-produktioner. Dessa horisontella samband har utgjort utgångspunkten för Konkurrensverkets koncentrationsprövning.
10. Inom ramen för utredningen har Konkurrensverket inhämtat information från de berörda företagen, bland annat kund- och försäljningsdata. Konkurrensverket har även inhämtat uppgifter från svenska och utländska leverantörer som enligt Parterna tillhandahåller tekniska produktionstjänster för OB.
11. Vidare har Konkurrensverket inhämtat information från flera kunder till NEP och HDR. Bland annat har Konkurrensverket begärt in upphandlings- och anbudsdata från perioden 2016–2019 från fyra av Parternas största kunder, samtliga med bas i Sverige. Därtill har Konkurrensverket inhämtat information från en branschorganisation.

Marknadsförhållanden

Värdekedjan för produktion av tv-innehåll

12. Värdekedjan för produktion av tv-innehåll kan i korthet beskrivas enligt följande. Traditionellt är det produktionsbolag, exempelvis Meter Television, FremantleMedia, Baluba med flera, som producerar tv-innehåll – exempelvis färdiga program eller sändningar från evenemang – som sedan säljs till programbolag. Programbolagen, exempelvis TV4/Bonnier Broadcasting, Discovery, Sveriges Television ("SVT") med flera, paketerar sedan tv-innehållet i en eller flera tv-kanaler. I nästa led säljer

programbolagen sina tv-kanaler till distributörer, exempelvis ComHem, Viasat, Telia med flera, som i sin tur ansvarar för att leverera dessa till tv-tittarens skärm.

13. Produktionsbolagen och i vissa fall programbolagen står för den innehållsmässiga produktionen, men vanligtvis anlitas en extern leverantör för den tekniska produktionen. Oftast innefattar teknisk produktion inspelning och mixning av bild och ljud samt i vissa fall även produktion av grafik.
14. Leverantörer som tillhandahåller den tekniska produktionen anlitas av antingen produktionsbolag, programbolag eller i vissa fall rättighetsinnehavare, och har som uppdrag att tillhandahålla hela eller delar av den tekniska produktionen.
15. Inspeknings-tekniken skiljer sig åt mellan olika typer av tv-innehåll. En skiljelinje går mellan å ena sidan produktion av filmer, tv-serier och reklam, och å andra sidan inspelning som sker i realtid ("live"), där det saknas möjlighet för omtagningar.

Tekniska produktionstjänster för Outside Broadcasting

16. Som nämnts ovan tillhandahåller både NEP och HDR tekniska produktionstjänster för OB, som är produktioner som sker utanför en studiomiljö ("OB-produktioner").
17. Vid OB-produktioner används i normalfallet flera kameror för att spela in samma skeende simultant för att sedan sättas ihop till en färdig tv-signal. Det kan exempelvis vara tv-sändning från en fotbollsmatch, en gala eller en konsert.
18. Inspeknings-tekniken sker antingen "live" eller "live to tape". "Live to tape" innebär att inspeknings-tekniken sker "live", men att sändningen inte nödvändigtvis sker vid den tidpunkten. Inspeknings-tekniken är densamma men vid "live to tape"-produktioner finns andra möjligheter för efterhandsredigering.
19. För att utföra tekniska produktionstjänster för OB krävs i huvudsak följande resurser:
 - a *Produktionsresurser:*
 - i Lösteknik, såsom kameror, linser, stativ, mikrofoner med mera.
 - ii Produktionspersonal, såsom kameramän, ljudtekniker med flera.

- iii Kontrollrum, i vilket kamerornas bild- och ljudsignaler mixas till den slutliga bild som tittaren ser.
 - b *Distributionsresurser:*
 - i Kontribution, överföringskapacitet av tv-signal från inspelningsplatsen till kundens distributionscentral, vilket främst aktualiseras vid live-sändningar och inte vid inspelade upptagningar.
 - ii Distribution till tittaren/slutkonsumenten, som kan göras via marknätet, satellit, kabel, fast- eller mobilt bredband.
20. Både NEP och HDR tillhandahåller tekniska produktionstjänster för OB som innefattar de tre produktionsresurserna; lösteknik, produktionspersonal och kontrollrum.
21. Kunderna efterfrågar ofta produktionsresurser gemensamt som en helhetstjänst, men i vissa fall tillhandahåller kunden delar av resursförsörjningen själv. Distributionsresurser, alltså kontribution och distribution, tillhandahålls i regel av andra aktörer än de som tillhandahåller produktionsresurser.
22. Endast en liten andel av den personal som normalt ingår vid tillhandahållandet av tekniska produktionstjänster för OB är anställd hos leverantören. En stor andel av personalen är frilansande och anlitas av leverantören på projektbasis.
23. Huvuddelen av den lösteknik som en leverantör av tekniska produktionstjänster för OB tillhandahåller inom ramen för sina tjänster ingår i leverantörens egen så kallade "teknikpool", men det förekommer att leverantörer hyr kompletterande lösteknik av varandra eller av andra aktörer.
24. Det finns tre typer av kontrollrumslösningar som används vid tekniska produktionstjänster för OB. Nedan följer en kort beskrivning av respektive lösning:
- i **OB-bussar** (eller OB-enheter). En OB-buss är ett kontrollrum uppbyggt inuti ett fordon, exempelvis en lastbil, trailer eller skåpbil. OB-bussen körs till inspelningsplatsen och parkeras i nära anslutning till denna. OB-bussar har historiskt sett varit den dominerande kontrollrumslösningen vid OB-produktioner.

- ii Ett så kallat "**flight case**" eller "**flight pack**" är ett modulärt kontrollrum som packas ned i lådor och anpassas för att transporteras till produktionsplatsen. Väl på inspelningsplatsen monteras utrustningen upp antingen i en lastbil eller på annan tillfällig plats på inspelningsplatsen.
 - iii **Distansproduktion** innebär att kontrollrummet inte är lokaliserat vid inspelningsplatsen, utan att ljud- och bildupptagning skickas via fiber från inspelningsplatsen till kontrollrummet där signalerna mixas ihop till en signal som skickas vidare för sändning.
25. För samtliga kontrollrumslösningar behövs en så kallad Technical Operations Manager (TOM), som är en person som har ett helhetsansvar för att tekniken i kontrollrummet fungerar. I regel tillhandahålls TOM som en del av kontrollrumslösningen.
26. Den tekniska utvecklingen, framförallt utbyggnaden av fiber i Sverige, har medfört att förutsättningarna för att tillhandahålla tekniska produktionstjänster för OB genom distansproduktion har förbättrats. Exempelvis har många inspelningsplatser i Sverige, såsom idrottsarenor, i dag en utvecklad infrastruktur för fiber med hög överföringskapacitet. Utvecklingen har medfört att OB-bussar som kontrollrumslösning i viss utsträckning har ersatts av distansproduktion.
27. Samma produktionsresurser krävs för tillhandahållande av tekniska produktionstjänster oavsett om produktionen sker i eller utanför en studiomiljö. I båda fallen krävs produktionspersonal, kontrollrum och lösteknik. I tv-studior finns i regel ett stationärt kontrollrum.
28. Utöver Parterna finns det ett antal mindre leverantörer med säte i Sverige som tillhandahåller tekniska produktionstjänster för OB. Företagen Sportsground, Live Outside Broadcast Sweden och ON Q är exempel på sådana.

Uthyrning av tv-studior

29. Utöver tekniska produktionstjänster för OB tillhandahåller Parterna även tv-studior som kan användas för tv-produktioner. NEP har en studiolokal, belägen i Spånga utanför Stockholm. HDR förfogar över två studiolokaler, en i Värtahamnen och en i Filmhuset i Stockholm.
30. En tv-studio utgör i praktiken en lokal som vid varje enskilt produktionstillfälle utrustas utifrån kundens behov. Utöver själva studiolokalen erbjuder ofta den uthyrande aktören även produktionsteknik, men kunden kan även medföra egna produktionsresurser till studion.

31. Andra aktörer i Sverige utöver Parterna som hyr ut tv-studior är exempelvis SVT, Red Bee Media Sweden och Warner Bros.
32. De kunder som efterfrågar att hyra tv-studior är i första hand produktionsbolag, men även programbolag kan efterfråga att hyra tv-studior.

Bedömning

Ingripande mot företagskoncentrationer

33. En företagskoncentration som prövas enligt 4 kap. 1 § KL ska förbjudas om den är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det. Vid prövningen av om en företagskoncentration ska förbjudas ska särskilt beaktas om den medför att en dominerande ställning skapas eller förstärks.

Relevant marknad

Inledning

34. Bedömningen av en företagskoncentration omfattar i regel definition av den relevanta produktmarknaden och geografiska marknaden.¹ Marknadsdefinitionen är ett verktyg som kan användas för att finna och fastställa gränserna för konkurrensen mellan företag. Det huvudsakliga syftet med att definiera en marknad är att på ett systematiskt sätt fastställa vilka konkurrensmässiga begränsningar de berörda företagen utsätts för.²
35. Den relevanta produktmarknaden omfattar i första hand de produkter eller tjänster som köparna anser vara utbytbara, det vill säga sådana produkter eller tjänster som på grund av pris, funktion och egenskaper i övrigt kan tillfredsställa samma behov hos köparen.³ I de situationer då utbytbarheten på utbudssidan kan jämföras med utbytbarhet på efterfrågesidan vad gäller effektivitet och omedelbarhet kan även denna beaktas när marknaden definieras.⁴ Den relevanta geografiska marknaden omfattar det område inom vilket de berörda företagen tillhandahåller de relevanta produkterna eller tjänsterna, inom vilket konkurrensvillkoren är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande geografiska områden på grund av väsentliga skillnader i konkurrensvillkoren.⁵

¹ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 10.

² Kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens lagstiftning, p. 2.

³ Kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens lagstiftning, p. 7.

⁴ Kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens lagstiftning, p. 20.

⁵ Kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens lagstiftning, p. 8.

Relevant produktmarknad

36. Parterna har anfört att deras verksamheter överlappar inom den relevanta produktmarknaden för tekniska produktionstjänster. En sådan relevant produktmarknad innefattar enligt Parterna *"tillhandahållandet av outsourcad teknisk utrustning, tjänster och personal för tv-produktioner till aktörer på tv-marknaden, dvs. produktionsbolag, programbolag och rättighetsinnehavare."*
37. Som Parternas definition av den relevanta produktmarknaden får förstås, befinner sig aktörer som tillhandahåller någon av de produktionsresurser som används för utförande av tekniska produktionstjänster för OB i enlighet med punkt 19 a ovan samt kontributionstjänster på en och samma relevanta produktmarknad. Således skulle företag som hyr ut enbart lösteknik eller personal, eller som tillhandahåller kontributionstjänster, räknas som faktiska konkurrenter till Parterna.
38. Konkurrensverkets utredning ger emellertid inte stöd för en sådan produktmarknad. Konkurrensverkets kontakter med kunder och aktörer visar i stället att olika aktörer har olika roller inom den bredare marknad som Parterna gör gällande.
39. Utredningen visar att kunder på marknaden huvudsakligen efterfrågar tjänster som inbegriper ett helhetsansvar för den tekniska produktionen, även om leverantörerna av dessa tjänster inte förfogar över samtliga resurser själva. NEP och HDR, jämte ett antal andra leverantörer, kan i detta avseende möta kundernas efterfrågan genom att erbjuda helhetslösningar för tekniska produktionstjänster.
40. Ett antal andra aktörer som Parterna angett som konkurrenter erbjuder emellertid inte något helhetsansvar för den tekniska produktionen, utan fokuserar exempelvis endast på uthyrning av endera teknisk utrustning, personal eller tillhandahållande av kontributionstjänster. Av kontakt med kunder har det framkommit att kunderna inte anser att dessa påstådda konkurrenters tjänster utgör substitut till de tjänster Parterna erbjuder. De påstådda konkurrenterna har därtill anfört att de inte anser sig konkurrera med Parterna. Det finns därmed omständigheter som talar för att den relevanta produktmarknaden skulle kunna innefatta tillhandahållande av helhetslösningar för tekniska produktionstjänster för OB, vilket skiljer sig från ren uthyrning av teknik eller personal och tillhandahållande av kontributionstjänster.
41. Parternas marknadsdefinition gör ingen skillnad på vilken kontrollrumslösning som används vid produktionen. Som framgår av punkt 24 används huvudsakligen tre former av kontrollrumslösningar vid tekniska produktionstjänster, det vill säga OB-bussar, distansproduktion med stationära kontrollrum och *"flight cases"*.

42. Konkurrensverkets utredning visar att kunder i olika grad betraktar de tre kontrollrumslösningarna som utbytbara, beroende på vilken typ av produktion som genomförs, samt att de tre olika sätten att tillgodose efterfrågan på kontrollrum skiljer sig och sker under delvis olika konkurrensbetingelser.
43. OB-bussar, som traditionellt sett varit den dominerande kontrollrumslösningen, är enkla att förflytta och invändigt färdigmonterade inför respektive produktion. En sådan lösning kräver att kontrollrumspersonal finns på inspelningsplatsen. Därtill är OB-bussar samlokaliserade med tv-produktionen, vilken underlättar dialog mellan olika delar av tv-produktionen. Signalen från en OB-buss är färdigmixad och kan skickas via fiber eller satellit till kunden för vidaredistribution till tv-tittare. OB-bussar kan dock vara sämre lämpade för vissa inspelningsplatser.
44. För distansproduktion används ett kontrollrum som inte finns på inspelningsplatsen. Det innebär att tillgången till fiberkapacitet blir en faktor för att kunna direktöverföra signaler från lösteknik såsom kameror och ljud som finns på inspelningsplatsen, så att dessa kan mixas i kontrollrummet. Vidare medför en distanslösning att den tekniska personalen i kontrollrummet inte är på inspelningsplatsen och kan interagera med produktionsteamet eller med inspelningspersonalen.
45. Vad gäller "flight cases" talar Konkurrensverkets utredning för att dessa ofta har en mer begränsad teknisk kapacitet än OB-bussar, i form av antalet kameraanslutningar, samt att de behöver iordningställas på inspelningsplatsen. Utredningen ger stöd för att "flight cases" exempelvis används när det kan vara svårt eller dyrt att transportera en OB-buss till inspelningsplatsen.
46. Vidare visar Konkurrensverkets utredning att OB-produktioner kan variera när det gäller omfattning och komplexitet. Kunder ställer därför olika krav på leverantörens kompetens och kapacitet. Detta gäller bland annat antalet kameror och mängden personal som krävs för den tekniska produktionen. OB-bussar har en standardkapacitet, där mindre bussar kan hantera färre kameror och större bussar kan hantera fler kameror. Produktioner som kräver omfattande tekniska och personella resurser är exempelvis Melodifestivalen, landskamper i hockey och fotboll eller skidskyttetävlingar.
47. Flera konkurrenter till Parterna i Sverige har anfört att de i dagsläget saknar OB-bussar med kapacitet för att konkurrera om de mest omfattande och komplexa produktionerna. Att konkurrensvillkoren skiljer mellan större och mindre OB-produktioner framgår även i en kunds

ramavtalsupphandling, där färre leverantörer lagt anbud på de delar av ramavtalet som omfattar större OB-bussar. Större OB-bussar kräver även mer betydande investeringar vid inköp. Ett antal kunder menar därför att konkurrensförhållanden för inköp av tekniska produktionstjänster för OB skiljer sig åt mellan omfattande, komplicerade produktioner och mindre, enklare OB-produktioner.

48. Parternas marknadsdefinition inkluderar även programbolagens interna tekniska produktion, som sker för programbolagens egna tv-produktioner. Det är med andra ord fråga om tjänster som är vertikalt integrerade i programbolagens egen verksamhet och som de inte erbjuder på den öppna marknaden. Enligt Konkurrensverket är möjligheten för en aktör att använda egna resurser för endast intern produktion inte något som beaktas för marknadsavgränsningen, även om sådana omständigheter kan ha betydelse för andra delar av koncentrationsprövningen.
49. Sammantaget finns det flera omständigheter som talar för att Parternas marknadsavgränsning är för bred och att relevant produktmarknad snarare borde omfatta helhetslösningar för OB-produktioner. Därutöver finns även vissa omständigheter som talar för en indelning av marknaden utifrån typen av kontrollrumslösning respektive omfattningen och komplexiteten av OB-produktionen. För Konkurrensverkets beslut i ärendet har det dock inte varit nödvändigt att slutgiltigt definiera den relevanta produktmarknaden avseende tekniska produktionstjänster för OB.
50. Parterna har även redovisat en separat marknad för tillhandahållande av tv-studior som innefattar uthyrning av studiolokaler bland annat för tv-produktioner. En tv-studio är stationär, och när den hyrs ut för inspelningsändamål finns kontrollrummet vanligtvis beläget i direkt anslutning till studion. Detta kan skiljas från inspelning som sker utanför en studiomiljö. Under Konkurrensverkets utredning har det inte framkommit några omständigheter som talar emot en sådan avgränsning av produktmarknaden för tv-studior. Den exakta marknadsavgränsningen avseende uthyrning av tv-studior kan dock lämnas öppen.

Relevant geografisk marknad

51. Parterna har anfört att den relevanta geografiska marknaden för tekniska produktionstjänster är vidare än Sverige och att den sannolikt omfattar hela Europa. Parterna har som grund för sin bedömning huvudsakligen anfört att transportkostnaderna är låga, att utländska aktörer i dag är verksamma i Sverige samt att Parterna med sina svenska resurser bedriver betydande verksamhet utomlands.

52. Av utredningen framgår att kunder utifrån ett efterfrågeperspektiv föredrar leverantörer som talar det lokala språket. Därtill finns en historik bland svenska kunder att vända sig till svenska leverantörer. Konkurrensverkets utredning visar att svenska kunder i begränsad omfattning har upparbetade relationer med någon utländsk leverantör och att de flesta svenska kunder endast har begränsad kännedom om vilka potentiella utländska leverantörer de skulle kunna vända sig till.
53. Från ett utbudsperspektiv har det vidare framkommit att utländska leverantörer utan betydande verksamhet i Sverige har låg kännedom om den svenska marknaden samt att kostnader i samband med transporter är av betydelse. Dessa omständigheter utgör en begränsning när det gäller vilket konkurrenstryck utländska leverantörer kan utöva på leverantörer baserade i Sverige. Konkurrensverkets analys av upphandlings- och anbudsdata för tekniska produktionstjänster för OB från fyra av Parternas största kunder under perioden 2016–2019 stärker denna uppfattning.
54. Konkurrensverkets utredning har samtidigt visat att det inte föreligger några betydande tekniska eller regulatoriska hinder som begränsar utländska leverantörer från att bedriva verksamhet i Sverige samt att flera utländska leverantörer har utfört uppdrag i Sverige. Det faktum att utländska leverantörer utför uppdrag i Sverige medför dock inte nödvändigtvis att leverantörernas hemländer ska inkluderas i den relevanta geografiska marknaden.
55. Sammantaget talar utredningen för att den geografiska marknaden för tekniska produktionstjänster för OB utgörs av Sverige. De utländska leverantörernas uppdrag i Sverige är inte av sådan omfattning att det konkurrenstryck som de utövar är tillräckligt betydande och omedelbart för att utvidga den geografiska marknaden. Emellertid kan denna omständighet få betydelse för andra delar av koncentrationsprövningen.
56. Parterna har vidare angett att marknaden för tv-studior är nationell. Det har inte framkommit några omständigheter som talar emot Parternas avgränsning av den relevanta geografiska marknaden för tv-studior.
57. För Konkurrensverkets beslut har det emellertid inte varit nödvändigt att slutgiltigt definiera den relevanta geografiska marknaden för vare sig tekniska produktionstjänster för OB eller uthyrning av tv-studior.

Koncentrationens effekter

Inledning

58. Konkurrensverket har att bedöma om den anmälda företagskoncentrationen är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller

utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det, jämför 4 kap. 1 § KL.

59. Vid bedömningen av en koncentrations inverkan på konkurrensen ska de konkurrensvillkor som blir följden av den anmälda koncentrationen jämföras med de villkor som skulle ha rått om koncentrationen inte hade genomförts.⁶
60. Faktorer som kan ha betydelse för bedömningen av en koncentrations effekter är bland annat de berörda företagens marknadsställning, leverantörernas och konsumenternas valmöjligheter, hinder för inträde på marknaden, utvecklingen av tillgång och efterfrågan på de aktuella varorna eller tjänsterna samt förekomsten av faktisk eller potentiell konkurrens.⁷ Sådana faktorer, som inte nödvändigtvis är avgörande var och en för sig, kan ha betydelse för huruvida det är troligt att en koncentration orsakar betydande konkurrenshämmande effekter.⁸

Marknadsandelar

61. Marknadsandelar och marknadskoncentration är första indikationer på marknadsstrukturen och den betydelse de samgående parterna och deras konkurrenter har i konkurrenshänseende.⁹
62. Som framgått ovan finns det flera omständigheter som talar för att den relevanta produktmarknaden för tekniska produktionstjänster för OB är snävare än den som Parterna gjort gällande.
63. I enlighet med de överväganden som framförts ovan under avsnittet om relevant produktmarknad, punkterna 38–49, har Konkurrensverket därför beräknat marknadsandelar för ett antal potentiella produktmarknader.
64. En av de marknadsavgränsningar Konkurrensverket övervägt är helhetslösningar för OB-produktioner vilket inkluderar lösteknik, kontrollrumslösning och, helt eller delvis, personal. Med utgångspunkt i helhetslösningar har Konkurrensverket även beräknat marknadsandelar utifrån olika typer av kontrollrumslösningar samt OB-produktionens komplexitet och omfattning.
65. Det ska inledningsvis framföras att det saknas tillförlitligt dataunderlag för att med säkerhet kunna beräkna marknadsandelar för någon av de

⁶ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 9.

⁷ Rådets förordning nr 139/2004 om kontroll av företagskoncentrationer, artikel 2.

⁸ Jämför Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 26.

⁹ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 14.

potentiella marknadsavgränsningar som Konkurrensverket övervägt. Främst beror detta på att tillförlitlig data om totalmarknadens storlek saknas. Därtill har det visat sig vara förenat med stora svårigheter för Parterna och andra marknadsaktörer att härleda hur stor del av sin verksamhets omsättning som är hänförlig till specifika typer av tjänster eller uppdrag.

66. På samtliga potentiella marknader som Konkurrensverket har utrett överstiger Parternas gemensamma marknadsandel väsentligt en sådan nivå som kan indikera att konkurrensproblem kan uteslutas.¹⁰ De gemensamma marknadsandelarna för samtliga potentiella marknader är snarare på en sådan nivå som talar för att en dominerande ställning skapas eller förstärks.¹¹
67. Konkurrensverkets utredning visar att Parterna, oavsett exakt marknadsavgränsning enligt Konkurrensverkets överväganden i punkterna 38–49, utgör de två största leverantörerna i Sverige, med betydande marknadsandelar avseende helhetslösningar för tekniska produktionstjänster för OB. De övriga leverantörerna på de potentiella produktmarknaderna har betydligt lägre marknadsandelar. Konkurrensverkets bedömning av marknadsandelarna är i linje med vad marknadsaktörer har uppskattat.
68. Gällande en potentiell marknad för uthyrning av tv-studior uppskattar Parterna sin gemensamma marknadsandel till [20–25] procent. NEP:s marknadsandel är emellertid marginell och koncentrationen innebär därför ingen större förändring av Parternas sammanlagda marknadsandel. Under Konkurrensverkets utredning har det inte framkommit några uppgifter som talar för att Parternas gemensamma marknadsandel skulle vara märkbart högre än vad Parternas uppskattat.

Konkurrenstryck mellan Parterna

69. För bedömningen av en koncentrations effekter beaktas bland annat hur nära konkurrenter parterna är och graden av konkurrenstryck de utövar på varandra. Ju högre graden av utbytbarhet är mellan de samgående företagens produkter, desto mer troligt är det att de samgående företagen kommer att höja sina priser betydligt.¹²

¹⁰ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 18.

¹¹ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 17.

¹² Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 28.

70. Förutom av NEP och HDR tillhandahålls tekniska produktionstjänster för OB framförallt av några mindre, svenska leverantörer. Utredningen visar att Parternas eller andra leverantörers tjänster som sådana, eller utförandet av dessa, inte skiljer sig åt i någon betydande bemärkelse. Däremot visar utredningen att omfattningen av resurser som olika leverantörer har, samt omfattningen och komplexiteten på de uppdrag som olika leverantörer åtar sig, varierar.
71. Flera kunder har anfört att valet av leverantör för omfattande och komplexa tekniska produktionstjänster för OB i Sverige främst, och i många fall enbart, står mellan NEP och HDR, samt att Parterna är de enda leverantörerna som kan ta sådana uppdrag. Denna bild styrks av de konkurrenter till Parterna som Konkurrensverket har varit i kontakt med.
72. För bedömning av hur nära konkurrenter NEP och HDR är har Konkurrensverket analyserat upphandlings- och anbudsdata från fyra kunder till Parterna under perioden 2016–2019. Analysen omfattar en delmängd av det totala antalet OB-produktioner som konkurrensutsatts under denna period. De kunder vars upphandlings- och anbudsunderlag ligger till grund för Konkurrensverkets analys motsvarar [40–50] procent av respektive parts omsättning under perioden 2016–2018. Det bör även framhållas att många uppdrag i Sverige tilldelas utan någon konkurrensutsättning.
73. Konkurrensverkets analys av upphandlings- och anbudsdata visar att Parterna möter varandra i den absoluta merparten av sådana uppdrag som konkurrensutsatts. Vid de tillfällen NEP har deltagit i upphandlingen är HDR den vanligast förekommande konkurrerande anbudslämnaren och vice versa. En närmare analys av de upphandlingar som NEP respektive HDR har vunnit visar också att den av Parterna som inte vunnit upphandlingen ofta blivit rankad som tvåa.
74. Vidare visar Konkurrensverkets analys av upphandlings- och anbudsdata att andra aktörer än Parterna i betydligt lägre omfattning deltar i upphandlingar. Konkurrensverkets analys ger också stöd för att ju mer omfattande uppdragen är i termer av krav på antalet kameror, desto färre är antalet leverantörer utöver Parterna som lämnar anbud samt tilldelas uppdrag.
75. Sammantaget visar Konkurrensverkets utredning att NEP och HDR är nära konkurrenter vad avser tekniska produktionstjänster för OB och i synnerhet vad avser omfattande och komplexa OB-produktioner.

Konkurrenshämmande effekter

76. En koncentration kan påtagligt hämma den effektiva konkurrensen på en marknad genom att den eliminerar ett betydande konkurrenstryck som en eller flera aktörer varit utsatta för. Den mest direkta effekten av en koncentration är att konkurrensen mellan de samgående företagen försvinner. Minskningen av konkurrenstrycket skulle kunna leda till betydande prishöjningar på den relevanta marknaden.¹³
77. Parternas gemensamma marknadsandel och särskilt det begränsade överlappet på en potentiell marknad för uthyrning av tv-studior ger inte upphov till någon farhåga om att koncentrationen skulle vara ägnad att påtagligt hämma en effektiv konkurrens avseende uthyrning av tv-studior. I den fortsatta framställningen behandlas därför inte denna marknad vidare.
78. I fråga om tekniska produktionstjänster för OB har Konkurrensverkets utredning visat att koncentrationen omfattar de två största leverantörerna i Sverige. Efter koncentrationens genomförande kommer NEP att få en betydande marknadsandel. NEP stärker sin ställning på marknaden samtidigt som kundernas möjlighet att konkurrensutsätta NEP och HDR mot varandra elimineras. Således skulle den anmälda koncentrationen, i avsaknad av potentiellt motverkande faktorer, kunna leda till konkurrenshämmande effekter. Det gäller i synnerhet avseende omfattande och komplexa OB-produktioner.

Motverkande faktorer

79. För att bedöma de förutsebara effekterna av en koncentration på de relevanta marknaderna analyseras de eventuella konkurrenshämmande effekterna av en koncentration och relevanta motverkande faktorer, såsom till exempel marknadsinträde och motverkande köparmakt.¹⁴
80. När det är tillräckligt enkelt att komma in på en marknad är det inte troligt att en koncentration riskerar att hämma konkurrensen i någon betydande utsträckning. För att ett potentiellt marknadsinträde ska anses utöva ett tillräckligt konkurrenstryck på de samgående parterna, måste det visas att inträde är troligt, snabbt och tillräckligt för att hindra eller omintetgöra eventuella konkurrenshämmande effekter av koncentrationen.¹⁵ Faktorer

¹³ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 24.

¹⁴ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 12.

¹⁵ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 68.

som försvårar marknadsinträde kan ta sig olika uttryck, exempelvis i form av rättsliga hinder, tekniska hinder och strategiska inträdeshinder.¹⁶

81. De konkurrenshämmande effekter som en koncentration riskerar att medföra kan i vissa fall även uppvägas av motverkande köparmakt. Med motverkande köparmakt avses den förhandlingsstyrka kunder har vid förhandlingar i kraft av sin storlek, sin kommersiella betydelse för säljaren och sin förmåga att byta till alternativa leverantörer. Motverkande köparmakt föreligger om en kund på ett trovärdigt sätt skulle kunna hota med att inom en rimlig tid tillgripa alternativa leveranskällor om leverantörerna skulle försämma leveransvillkoren.¹⁷
82. Konkurrensverkets utredning har inte visat att det föreligger betydande rättsliga eller regulatoriska hinder (exempelvis licenser eller tariffer etcetera) för att starta och bedriva verksamhet för tillhandahållande av tekniska produktionstjänster för OB i Sverige.
83. Utredningen visar vidare att den teknik som används vid OB-produktioner är standardiserad inom Europa, och att samma typ av teknik används av svenska aktörer såväl som av aktörer i övriga Europa.
84. I Sverige använder sig leverantörer av tekniska produktionstjänster för OB i hög utsträckning av frilansande personal. Denna personal hyrs in på projektbasis och är oförhindrad att arbeta för flera konkurrerande uppdragsgivare.
85. Under utredningen har marknadsaktörer framfört att investeringar i teknik för OB-produktioner är omfattande och kostsamma. Framförallt gäller detta investeringar i OB-bussar och kameror. Det har samtidigt framkommit att det finns en växande andrahandsmarknad för OB-bussar, samt att möjligheter finns till att långtidsleasa OB-bussar. Enligt marknadsaktörer finns det även möjlighet att hyra lösteknik och kameror. Detta medför att en ny leverantör inte nödvändigtvis behöver investera i ny OB-teknik för att träda in.
86. Vad avser transportkostnader visar utredningen att en lokal leverantör typiskt sett har en transportkostnadsfördel i förhållande till en utländsk leverantör, men att fördelen inte nödvändigtvis behöver vara betydande. Därtill utgör utländska leverantörers transportkostnader för att utföra uppdrag i Sverige en mindre del av den totala produktionskostnaden.

¹⁶ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 71.

¹⁷ Kommissionens riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt rådets förordning om kontroll av företagskoncentrationer, p. 64–65.

87. Även utländska leverantörer kan vända sig till svensk frilanspersonal, vilket innebär att de kan undvika resekostnader samt att betydelsen av en eventuell språkbarriär, som påpekats av vissa marknadsaktörer, minskas.
88. Utländska leverantörer har vid flera tillfällen utfört uppdrag av varierande storlek i Sverige, i huvudsak på uppdrag av utländska kunder. Två exempel är tv-sändningen från tennisturneringen Swedish Open 2019 som producerades av tyska GIP Media och sändningen från orienterings-VM i Strömstad 2016 som producerades av tjeckiska Reckord. Flera av de utländska leverantörer som utfört uppdrag i Sverige är etablerade aktörer i Europa. Dessa leverantörer har befintliga produktionsresurser i form av till exempel OB-bussar, och de har erfarenhet av att utföra produktioner i andra länder än i sina respektive hemländer.
89. Vidare har utredningen visat att det krävs en viss lägsta produktionsvolym, ofta mätt i antal produktionsdagar per månad, för att ett inträde ska vara lönsamt. Detta gäller i synnerhet om den inträdande aktören inte redan har gjort investeringar i utrusning. Ett alternativ för en leverantör att etablera en basvolym i Sverige kan således vara att vinna ett större kontrakt, där en viss produktionsvolym garanteras över en viss tid. Det finns ett antal potentiella sådana kontrakt i Sverige, exempelvis produktion av travsändningar, svenska hockeyligan (SHL) eller fotbollsallsvenskan. Även andra produktioner, såsom regelbundna nöjesproduktioner, skulle kunna vara aktuella för en leverantör att utföra för att successivt nå en tillräcklig basvolym.
90. Vid Konkurrensverkets kontakt med utländska leverantörer har det framkommit att flera av dessa är intresserade av att utföra uppdrag i Sverige, givet att uppdragen omfattar tillräckligt stora produktionsvolymerna och är lönsamma. Två utländska leverantörer har under utredningen uppgett att de på grund av den aktuella koncentrationen börjat undersöka möjligheterna att utföra uppdrag i Sverige.
91. Flera kunder har även framfört att de skulle överväga att vända sig till utländska leverantörer om priserna för tekniska produktionstjänster skulle öka efter koncentrationens genomförande. Under Konkurrensverkets utredning har det framkommit att svenska kunder hittills sökt sig till utländska leverantörer i ytterst begränsad utsträckning, eftersom de ansett att det funnits åtminstone två tillräckliga alternativ, NEP och HDR, i Sverige. Det kan därför förväntas att svenska kunder efter koncentrationen får starkare incitament att anlita utländska leverantörer, eller i vart fall konkurrensutsatta Parterna på ett sätt som de inte hittills haft anledning att göra. Detta gäller i synnerhet de stora och avancerade kunder som står för en väsentlig del av efterfrågan inom det marknadssegment där en

farhåga om konkurrensproblem till följd av koncentrationen främst har identifierats.

92. Det har inte framkommit några omständigheter som talar för att det föreligger betydande praktiska svårigheter för kunder att byta leverantör av tekniska produktionstjänster för OB. Utredningen visar att det förekommer byten av leverantör, samt att en och samma kund generellt använder sig av olika leverantörer för olika uppdrag.
93. Stora kunder kan också förväntas ha möjlighet att, i inte oväsentlig utsträckning, underlätta ett inträde från en ny aktör. Sådana kunder efterfrågar relativt stora produktionsvolymmer som potentiellt skulle kunna utgöra tillräcklig basvolym för en ny leverantör.
94. Det finns tidigare exempel på hur såväl nya som befintliga leverantörer har expanderat eller trätt in på nya geografiska marknader. I Sverige etablerade sig HDR bland annat genom att företaget 2009 tilldelades ett stort produktionsuppdrag för travsändningar, delvis på grund av att en kund vid tillfället var missnöjd över den då rådande konkurrenssituationen. Parterna har även anfört exempel där NEP etablerat sig på nya geografiska marknader på liknande sätt. Exempelvis har NEP kunnat etablera verksamhet i Schweiz genom att vinna kontraktet för produktionen av den schweiziska fotbollsligan, och i Italien genom att vinna kontraktet för produktionen av fotbollslagen Lazio och Romas matcher i Serie A.
95. Sammantaget visar utredningen att det föreligger motverkande faktorer som kan förväntas dämpa de potentiellt konkurrenshämmande effekter som koncentrationen skulle kunna ge upphov till. I synnerhet utländska leverantörer har förutsättningar att träda in på en svensk marknad, och efter koncentrationen kan kunder förväntas ha såväl incitament som möjlighet att konkurrensutsätta Parterna. Förutsättningarna för marknadsinträde är särskilt goda avseende den del av efterfrågan där Parternas gemensamma marknadsställning är som starkast, det vill säga inom omfattande och komplexa OB-produktioner.

Sammanfattande bedömning och slutsats

96. Konkurrensverkets utredning talar för att den relevanta produktmarknaden sannolikt är snävare än vad Parterna gör gällande. Flera omständigheter talar för en relevant produktmarknad som avser helhetslösningar för tekniska produktionstjänster för OB. Det finns även vissa omständigheter som talar för en ytterligare indelning av produktmarknaden utifrån kontrollrumslösning respektive omfattning och komplexitet av OB-produktionen. Avseende relevant geografisk

marknad talar Konkurrensverkets utredning för att denna är nationell och således omfattar Sverige.

97. Koncentrationen innebär att en av marknadens två största aktörer avseende tekniska produktionstjänster för OB förvärvas av den andra stora aktören. Detta gäller på samtliga potentiella produktmarknader som Konkurrensverket övervägt. Vidare visar utredningen att Parterna är nära konkurrenter och att det finns få alternativa leverantörer i Sverige, i synnerhet när det gäller mer omfattande och komplexa OB-produktioner. Konkurrensverkets utredning indikerar mot denna bakgrund att koncentrationen skulle kunna ge upphov till konkurrenshämmande effekter, särskilt avseende omfattande och komplexa OB-produktioner.
98. Konkurrensverkets utredning visar dock att det finns faktorer som motverkar de potentiellt konkurrenshämmande effekterna av koncentrationen. Det finns förutsättningar och intresse för utländska leverantörer att träda in i Sverige samtidigt som kunder, särskilt de som efterfrågar mer omfattande och komplexa tekniska produktionstjänster för OB, i högre utsträckning har incitament att vända sig till utländska aktörer för att konkurrensutsätta NEP och HDR efter koncentrationen. Förutsättningarna för ett potentiellt marknadsinträde kan förväntas disciplinera NEP och HDR, oavsett om ett sådant marknadsinträde faktiskt sker.
99. Med beaktande av samtliga omständigheter som framkommit under utredningen är Konkurrensverkets sammantagna bedömning att koncentrationen inte är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens i landet eller en väsentlig del av det.
100. Koncentrationen ska, med beaktande av vad som anförts ovan, lämnas utan åtgärd.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit Patrik Jarelius Persson.

Rikard Jermsten

Patrik Jarelius Persson

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.